FELSEFE SINIFI
EFES'TEN BUGÜNE DÜŞÜNMEK

# Yazılı Provası

Felsefe 10 · 1. Dönem 1. Yazılı · **Soru Seti**

Çözümler YouTube'da

**Ad Soyad:** **Sınıf:** **No:**

## 1. ÜNİTE: FELSEFENİN DOĞASI

**1. Metinden hareketle soruyu cevaplayınız.**

Okulun koridor panosu için felsefeyi tanıtan bir afiş hazırlandı. Afişte büyük harflerle şu üç cümle yazıyordu. Felsefe öğretmeni afişi görünce cümlelerin felsefeyi yanlış tanıttığını söyledi ve afişi hazırlayan öğrencilerden "philosophia" sözcüğünün nereden geldiğini ve bu sözcüğü ilk kullanan düşünürün ne demek istediğini araştırmalarını istedi.

**Afişteki her yargıyı felsefenin anlamına uygun biçimde düzeltiniz. Düzeltmenizin gerekçesini "philosophia" teriminin anlamından ve felsefenin anlamına ilişkin öğrendiklerinizden yararlanarak yazınız.**

| AFİŞTEKİ YARGI | DÜZELTİLMİŞ HÂLİ (3x2 Puan) | GEREKÇE (3x3 Puan) |
|---|---|---|
| 1. "Filozof, her şeyin bilgisine sahip olan kişidir." | | |
| 2. "Filozof, aradığı bilgiye ulaşınca sorgulamayı bırakır." | | |
| 3. "Felsefe kafada kalan bir bilgidir; nasıl yaşadığımızla ilgisi yoktur." | | |

**2. Metni okuyarak soruları cevaplayınız.**

Bir bilim insanı uyku laboratuvarında gönüllülerle çalışıyor. Gönüllülerin uyurken beyin dalgalarını ölçüyor, kaç saat uyuyanın ertesi sabah bir dikkat testinde kaç hata yaptığını kaydediyor. Elde ettiği sonuçların başka laboratuvarlarda aynı deneyle sınanmasını istiyor. Aynı laboratuvarı ziyaret eden bir filozof ise başka sorular soruyor: "Rüyada yaşadıklarımızın gerçek olmadığını nereden biliyoruz? Gerçeklik nedir? Bilinçli olmak ne demektir?" Filozof bu sorulara deney yaparak değil, kavramları açıklayıp gerekçeler üreterek cevap arıyor. Başka filozofların aynı sorulara farklı ama tutarlı cevaplar verebileceğini de biliyor.

**a) Metinden hareketle bilim ile felsefeyi tablodaki ölçütlere göre karşılaştırınız.**

| ÖLÇÜT | BİLİM İNSANI (BİLİM) (3x2 Puan) | FİLOZOF (FELSEFE) (3x2 Puan) |
|---|---|---|
| **Konu** | | |
| **Yöntem** | | |
| **Ulaşılan sonucun niteliği** | | |

**b) "Bilim gelişip her olguyu açıklayabildiğinde felsefeye gerek kalmaz." Bu iddiaya katılıp katılmadığınızı belirtiniz ve görüşünüzü iki gerekçeyle destekleyiniz. (2+3+3 Puan)**

Çözümler YouTube'da
Felsefe Sınıfı · @mdfelsefesinifi

**3. Metinden hareketle soruları cevaplayınız.**

Felsefe öğretmeni tahtaya, farklı dönemlerde ve kültürlerde yaşamış dört düşünürün felsefeye ilişkin görüşlerini özetleyerek yazdı:

- **Anselmus'a** göre felsefe, inanılanı anlamaya çalışmaktır.
- **Aristoteles** felsefeyi, varlığın ilkeleri ve nedenleri üzerine sistemli bir araştırma olarak görür.
- **Karl Jaspers'a** göre felsefe, yolda olmaktır.
- **Nurettin Topçu** için felsefe, evreni bütün hâlinde kavrama çabasıdır; bu yüzden ahlakın da kaynağıdır.

Tahtayı okuyan Ece, "Herkes başka bir şey söylüyor. Demek ki bu tanımların hiçbiri doğru değil." dedi.

**a) Her düşünürün tanımının felsefenin hangi yönünü öne çıkardığını yazınız. (4x2 Puan)**

| | |
|---|---|
| **Anselmus** | |
| **Aristoteles** | |
| **Karl Jaspers** | |
| **Nurettin Topçu** | |

**b) Ece'nin vardığı sonucu, felsefenin ortak bir tanımının yapılıp yapılamayacağı sorusunu da göz önünde bulundurarak değerlendiriniz. (7 Puan)**

Çözümler YouTube'da
Felsefe Sınıfı · @mdfelsefesinifi

**4. Metni okuyarak soruları cevaplayınız.**

**(I)** Elif odasını toplarken on iki yaşında tuttuğu günlüğü buldu. Okudukça şaşırdı: Her gün geçtiği sokağı, her gün gördüğü insanları o yaşta bambaşka görmüştü. "Aynı dünyaya bakıp nasıl bu kadar farklı şeyler görebiliyoruz?" diye düşündü. **(II)** Günlükte, o yıl mahallelerinde gördüğü eski bir çeşmeden söz ediliyordu. Elif çeşmeyi kimin, ne zaman yaptırdığını öğrenmek istedi; mahallenin eski fotoğraflarına baktı, yaşlı komşularına sordu. **(III)** Sonra bugün çok emin olduğu yargılarına döndü: "En sevdiğim şarkı gerçekten güzel mi, yoksa yalnızca alıştığım için mi öyle geliyor? Bu düşüncemin dayanağı ne?" **(IV)** Ertesi gün arkadaşı "Bu şarkı milyonlarca kez dinlendi, demek ki en güzeli bu." deyince bu sözü olduğu gibi kabul etmedi; dinlenme sayısının bir şarkının güzelliğini gösterip göstermediğini tarttı. **(V)** Akşam günlüğüne yeni bir not ekledi: "Bugün neyi düşündüğümü değil, nasıl düşündüğümü düşündüm."

**a) Numaralı cümlelerde öne çıkan felsefi düşünce özelliklerini yazınız. (5x2 Puan)**

| | |
|---|---|
| **(I)** | |
| **(II)** | |
| **(III)** | |
| **(IV)** | |
| **(V)** | |

**b) Metinden hareketle felsefi düşüncenin özelliklerinin birbirini nasıl tamamladığını açıklayınız. (5 Puan)**

Çözümler YouTube'da
Felsefe Sınıfı · @mdfelsefesinifi

**5. Kartları okuyarak soruyu cevaplayınız.**

*Bir tarih-felsefe sergisinde, farklı dönemlerde yaşamış kurgusal kişileri anlatan dört kart var:*

| | |
|---|---|
| **A** | Bağdat'ta Beytülhikmenin kurulduğu yıllar. Bir çevirmen Antik Yunan, Hint ve İran'dan gelen eserleri çeviriyor. Çalışma arkadaşları bu eserlerden yola çıkarak ahlak, geometri ve metafizik üzerine yeni kitaplar yazıyor. |
| **B** | İtalya, 1500'ler. Matbaadan çıkan kitaplar elden ele dolaşıyor. Bir bilgin, Güneş'in evrenin merkezinde olduğunu savunan yeni görüşü tartışıyor; bir ressam ise insanı bütün ayrıntılarıyla resmin merkezine yerleştiriyor. |
| **C** | Paris, 1750'ler. Bir yazar, bilgiyi geniş halk kitlelerine ulaştırmak için hazırlanan büyük bir ansiklopediye madde yazıyor. Yazısında insanların neye inanacaklarına kendi akıllarıyla karar vermesi gerektiğini, köklü alışkanlıkların ve kralın sözünün de sorgulanabileceğini savunuyor. |
| **Ç** | Bir kent, 1990'lar. İki dünya savaşının yıkımını ve büyük ekonomik krizi inceleyen bir düşünür, kişisel kullanıma yeni açılan internetin bilgiye erişimi nasıl değiştirdiğini de soruyor. Bu yeni sorulara yeni yaklaşımlar arıyor. |

**Her kartın hangi döneme ait olduğunu ve o dönemin felsefesine yön veren bir özelliği tabloya yazınız.**

| KART | DÖNEM (4x2 Puan) | DÖNEMİN FELSEFESİNE YÖN VEREN ÖZELLİK (4x2 Puan) |
|---|---|---|
| **A** | | |
| **B** | | |
| **C** | | |
| **Ç** | | |

Çözümler YouTube'da
Felsefe Sınıfı · @mdfelsefesinifi

**6. Metni okuyarak soruları cevaplayınız.**

*Bir apartmanda otopark yüzünden komşular aylardır birbirine küsmüştü. Yöneticiliği üstlenen Nermin Hanım toplantıda şöyle konuştu:*

"Aylardır herkes yalnızca kendi istediğini tekrar ettiği için bir karara varamadık. Oysa gerekçesini açıkça söyleyen ve karşısındakinin gerekçesini sonuna kadar dinleyen insanlar ortak bir karar alabilir. Felsefe de insanlara görüşlerini gerekçelendirmeyi ve farklı görüşleri karşılaştırmayı öğretir. Ortak karar alabilen topluluklarda ise kimse kendini dışlanmış hissetmez. O hâlde felsefi düşünme yalnızca bireyleri değil, bir arada yaşayan toplulukları da güçlendirir."

*(Metin kurgusaldır.)*

*Toplantının sonunda Nermin Hanım, komşulardan "Felsefe ne işe yarar?" sorusuna birer cümleyle cevap vermelerini istedi. Cevaplar tablonun ilk sütunundadır.*

**a) Komşuların görüşlerini felsefenin işlevleri açısından sınayınız. Her görüşün tutarlı olup olmadığına karar veriniz. Tutarlı görüşlerin felsefenin bireysel mi toplumsal mı işlevini anlattığını yazınız. Tutarsız görüşleri gerekçesiyle çürütünüz.**

| GÖRÜŞ | KARAR: TUTARLI / TUTARSIZ (6x1 Puan) | TUTARLIYSA: BİREYSEL Mİ, TOPLUMSAL MI? TUTARSIZSA: ÇÜRÜTME GEREKÇESİ (6x1 Puan) |
|---|---|---|
| **1. Gül Hanım:** "İnternette okuduğum bir habere inanmadan önce onu kimin, neye dayanarak yazdığını sormamı sağlar." | | |
| **2. Sevim Hanım:** "Filozofların ne dediğini ezberleyip sohbetlerde söylemeye yarar." | | |
| **3. Kerem Bey:** "Farklı yaşlardan ve farklı görüşlerden insanların birbirini dışlamadan aynı masada konuşabildiği bir topluluk kurulmasına katkı sağlar." | | |
| **4. Hakan Bey:** "Bir sorun çıktığında aklıma gelen ilk çözüme takılıp kalmadan başka yollar da düşünmeme yardım eder." | | |
| **5. Aylin Hanım:** "Felsefeyle uğraşan biri doğru düşünceyi bir kez bulur, ondan sonra fikrini hiç değiştirmez." | | |
| **6. Tuna:** "Çocuklar küçük yaşta birlikte düşünmeyi öğrenirse bütün toplumun düşünme kültürü güçlenir." | | |

**b) Nermin Hanım'ın konuşması felsefenin hangi işlevini öne çıkarmaktadır? Bu işleve ilişkin görüşünüzü bir gerekçeyle yazınız. (3+2+3 Puan)**

**7. Metni okuyarak soruları cevaplayınız.**

*Bir felsefe podcast'inin sunucusu bu haftaki bölümü şöyle açıyor:*

"Haritada üç yeri işaretleyin: Yunanistan, Çin ve Hindistan. Aralarında binlerce kilometre var. Ama MÖ 6. yüzyılda üçünde de felsefenin hemen hemen aynı zamanlarda filizlendiği söylenir. Çinli ve Hintli düşünürler, var olan her şeyin özünde ne olduğunu sorarken gündelik hayata da baktılar: İnsanlar arasında nasıl bir düzen kurulmalı, hangi davranış doğrudur? Ahlakı inançla birlikte düşündüler. Yunan düşünürlerinin gözü ise daha çok gökyüzündeydi: Evren ve içindeki varlıklar nereden geldi, doğada olup bitenler nasıl açıklanır? Bilgi, erdem ve yönetim de onların tartıştığı konulardı. Hikâye burada bitmiyor. 8. yüzyıldan 13. yüzyıla kadar İslam dünyasındaki düşünürler; Yunan'dan, Hint'ten, Mısır'dan, Babil'den ve Çin'den kalan fikirleri okuyup yorumladı. Matematikten geometriye, ahlaktan metafiziğe yeni eserler yazdılar. Bu eserlerin çoğu tercüme edilip şerh edilerek Batı'ya ulaştı."

**a) Metne göre Çin-Hint ve Antik Yunan felsefelerinde öne çıkan konuları yazınız. (2x4 Puan)**

| GELENEK | ÖNE ÇIKAN KONULAR |
|---|---|
| **Çin ve Hint felsefesi** | |
| **Antik Yunan felsefesi** | |

**b) Felsefenin birbirinden uzak coğrafyalarda aşağı yukarı aynı dönemde ortaya çıkması, felsefi problemlerin kimi ilgilendirdiği bakımından felsefi düşüncenin hangi özelliğini gösterir? Açıklayınız. (4 Puan)**

.....

.....

.....

.....

.....

Çözümler YouTube'da
Felsefe Sınıfı · @mdfelsefesinifi

**c) İslam felsefesinin felsefi düşüncenin gelişimindeki rolünü "yığılımlı ilerleme (kümülatiflik)" özelliğiyle ilişkilendirerek açıklayınız. (8 Puan)**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**8. Metni okuyarak soruları cevaplayınız.**

Bir ressam sabahın erken saatinde eski bir taş köprünün sis içindeki görüntüsünü tuvaline aktarıyor. Renkleri seçerken o anda içini saran hüzünlü sevinci yansıtmaya çalışıyor. Akşam olduğunda elinde, herkesin görüp dokunabileceği bir tablo var. Aynı köprünün başında duran bir filozof ise şunu düşünüyor: "Güzellik köprünün kendisinde mi, yoksa ona bakan gözde mi? Herkesin güzel bulacağı bir şey var mıdır?" Akşam olduğunda filozofun elinde bir tablo değil, gerekçeleriyle savunduğu bir düşünce var.

**a) Metinden hareketle sanat ile felsefeyi tablodaki ölçütlere göre karşılaştırınız.**

| ÖLÇÜT | RESSAM (SANAT) (3x2 Puan) | FİLOZOF (FELSEFE) (3x2 Puan) |
|---|---|---|
| **Dayandığı yeti** | | |
| **Amaç** | | |
| **Ürünün niteliği** | | |

**b) Sanat ile felsefenin ortak bir yönünü yazınız. (3 Puan)**

.....

.....

.....

Çözümler YouTube'da
Felsefe Sınıfı · @mdfelsefesinifi

**9. Metni okuyarak soruyu cevaplayınız.**

Bir öğrenci sınıf panosuna şu notu bırakmış: “Artık her soruyu yapay zekâya sorabiliyorum. Saniyeler içinde düzgün, toparlanmış bir cevap veriyor. O hâlde bir sorunun cevabını kendim aramama, felsefe yapmama ne gerek var?”

**Notta sorulan soruya kendi cevabınızı veren kısa bir metin yazınız. (20 Puan)**

*Metninizde görüşünüzü açıkça belirtiniz. Görüşünüzü, felsefenin biri bireysel biri toplumsal işlevine dayanan iki gerekçeyle destekleyiniz. Görüşünüzün zayıf kalabilecek bir yönünü belirtip bu zayıflığı nasıl gidereceğinizi yazınız. Giriş, gelişme ve sonuç bölümleri olan, anlam bütünlüğü sağlanmış bir metin yazınız.*

Çözümler YouTube'da
Felsefe Sınıfı · @mdfelsefesinifi

## 2. ÜNİTE: FELSEFE, MANTIK VE ARGÜMANTASYON

**10. Örnek durumları okuyarak soruyu cevaplayınız.**

| | |
|---|---|
| **1. Durum** | Ebru kursuna yeni başlayan Defne, ilk haftalarda kâğıttaki desenlerin hepsini birbirine benzer buluyordu. Hocası desenlerin adlarını (battal, gelgit, şal) öğrettikçe Defne desenleri birbirinden ayırt etmeye, aralarındaki farklar üzerine düşünmeye başladı. |
| **2. Durum** | Kaan, okul gezisi için kafasında kusursuz bir plan olduğunu sanıyordu. Planı arkadaşlarına yüksek sesle anlatmaya başlayınca saatlerin birbirini tutmadığını, ulaşımı hiç düşünmediğini fark etti ve planını baştan düzenledi. |
| **3. Durum** | Satranç kulübündeki Mert, rakibinin hamlesinden sonra tek kelime etmeden taşların gidebileceği yerleri zihninde canlandırdı ve üç hamle sonrasını hesapladı. |

**Her durumdan düşünme ile dil arasındaki ilişkiye dair bir çıkarım yapınız. Çıkarımınızı ve onu gösteren ayrıntıyı tablodaki uygun yerlere yazınız.**

| DURUM | DÜŞÜNME-DİL İLİŞKİSİNE DAİR ÇIKARIM (3x3 Puan) | ÇIKARIMI GÖSTEREN AYRINTI (3x2 Puan) |
|---|---|---|
| 1 | | |
| 2 | | |
| 3 | | |

Çözümler YouTube'da
Felsefe Sınıfı · @mdfelsefesinifi

**11. Metni okuyarak soruyu cevaplayınız.**

Dedektif Aras, bir okulun müzik odasından kaybolan bağlamanın peşindedir. Gece bekçisiyle konuşurken ifadeleri not alır:

| | |
|---|---|
| **1** | Bekçi önce "Saat sekizde müzik odasının önünden geçtim." dedi. Birkaç dakika sonra aynı saat için "Saat sekizde müzik odasının önünden geçmedim." dedi. |
| **2** | Dedektif: "Müzik odasının kapısı o gece ya kilitliydi ya da kilitli değildi. Bunun ortası yok." |
| **3** | Dedektif: "Pencerenin camı içeriden kırılmış. Bunun mutlaka bir nedeni vardır; neden ortaya çıkmadan kimseyi suçlayamayız." |
| **4** | Bekçi önce "Gece yarısı tur atarken sazı yerinde gördüm." dedi. Dedektif "Demek bağlama o saatte hâlâ yerindeydi." deyince bekçi "Ben saz derken havuzun kenarındaki sazlığı kastetmiştim." diye karşılık verdi. |

**Her ifadenin hangi akıl ilkesiyle ilgili olduğunu yazınız. İfadenin bu ilkeye uygun olup olmadığını gerekçesiyle açıklayınız.**

| İFADE | İLGİLİ AKIL İLKESİ (4x2 Puan) | İLKEYE UYGUN MU? NEDEN? (4x3 Puan) |
|---|---|---|
| **1** | | |
| **2** | | |
| **3** | | |
| **4** | | |

Çözümler YouTube'da
Felsefe Sınıfı · @mdfelsefesinifi

**12. Metinleri okuyarak soruyu cevaplayınız.**

| | |
|---|---|
| **A** | Okulumuzdaki bütün kulüpler dönem sonunda bir etkinlik düzenlemek zorundadır. Satranç kulübü de okulumuzun kulüplerinden biridir. O hâlde satranç kulübü de dönem sonunda bir etkinlik düzenlemek zorundadır. |
| **B** | Pazartesi günü mahallemizdeki fırın kapalıydı. Kasap, manav ve kırtasiye de kapalıydı; yalnızca köşedeki market açıktı. Demek ki bu şehirdeki bütün dükkânlar pazartesi günleri kapalıdır. |
| **C** | Kardeşimin telefonunun kılıfı ile benim telefonumun kılıfı aynı renk; ikisinin arkasında da aynı çıkartma var. Kardeşimin telefonunun şarjı iki gün dayanıyor. O hâlde benim telefonumun şarjı da iki gün dayanır. |

**Metinlerdeki akıl yürütme türlerini yazınız. Her akıl yürütmenin tutarlılığını gerekçesiyle değerlendiriniz.**

| METİN | AKIL YÜRÜTME TÜRÜ (3x2 Puan) | TUTARLILIK DEĞERLENDİRMESİ (3x3 Puan) |
|---|---|---|
| **A** | | |
| **B** | | |
| **C** | | |

Çözümler YouTube'da
Felsefe Sınıfı · @mdfelsefesinifi

**13. Metni okuyarak soruyu cevaplayınız.**

*Öğrenci meclisi toplantısında üç konuşma yapıldı:*

| | |
|---|---|
| **1** | "Kantinde sağlıklı ürünler satılsın önerisini Selin getirdi. Selin'in derslerde hep dalgın olduğunu herkes bilir. Böyle birinin önerisini ciddiye almamıza gerek yok." |
| **2** | "Okul hesabında en çok beğeni alan paylaşım 'Teneffüsler yirmi dakika olsun.' paylaşımıydı. Bu kadar kişinin desteklediği bir öneri kesinlikle doğrudur." |
| **3** | "Geçen ay okul bahçesine yeni çöp kutuları kondu. O günden beri matematik sınavlarındaki ortalamamız düştü. Demek ki çöp kutuları kaldırılmalı." |

**Konuşmalardaki safsata türlerini yazınız ve her konuşmadaki akıl yürütme hatasını açıklayınız.**

| KONUŞMA | SAFSATA TÜRÜ (3x2 Puan) | HATANIN AÇIKLAMASI (3x3 Puan) |
|---|---|---|
| **1** | | |
| **2** | | |
| **3** | | |

Çözümler YouTube'da
Felsefe Sınıfı · @mdfelsefesinifi